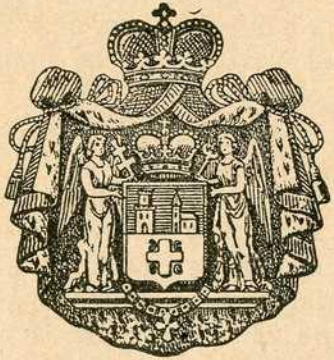

СРПСКИ СИОН

Год. X.

Број 41.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протопрезвитер Јован Јермић.

У Ср. Карловцима у недељу 8. октобра 1900.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Услед овлаштења односно молбе Његовог Високопреосвештенства, господина *Никанора*, епископа Темишварског благоизволео је високопросвештани господин *Лукијан*, епископ Будимски свршенога богослова Душана Чудића дана 30. септембра (13. окт.) 1900. за ђакона, а дана 1/14. октобра 1900 г. за презвитера у Будиму рукоположити.

Наредба

Архиђецезалне Конзисторије од 8. (21.) августа о. г. Бр. К. 722/443. ех 1900. у предмету звоњења на богослужењима.

К. $\frac{722}{443}$. ех 1900.

(Свима окружним протопрезвитерима)

Поводом тим, што је овој конзисторији до знања дошло, да у подручним парохијама у погледу звонења на богослужења никакве једнообразности нема и највећи неред влада, што на верне неугодно утицати мора нарочито тамо, где у једном месту више цркви и пароха имаде, одлучила је ова конзисторија одлуком својом од потписаног дана и под горњим бројем на-

редити, да се у свима парохијама односно црквама Архиђецезе Карловачке у редовним прилигама звонити има:

I. на вечерње:

Од 1-ог септембра до Благовести у 3, а од Благовести до 1-ог септембра у 4 сата, како недељом и празником тако и посведневно;

II. на јутрење:

Од 1-ог септембра до Благовести, са изузетком првог дана Рождества Христова и Богојављења, када се има звонити у 4 сата и почети у 5 сати, како празником тако и недељом у 5 сати. — Посведневно јутрење са часовима има бити у 7 сати. — Од Благовести до 1-ог септембра недељом и празником у 5 сати, са изузетком велике суботе и првог дана Ускрса, када се има звонити односно клепати у 3 а почети у $\frac{1}{2}4$ сата. — Посведневна јутрења у 7 сати изузимајући време од Ускрса до краја школске године, када се због школске деце има звонити у $\frac{1}{2}8$ сати.

III. на св. литургију:

Недељом и празником свагда у $\frac{1}{2}10$ сати изузимајући навечерије Рождества Христова,

Богојављења, вел. четвртка и вел. суботе, када се има звонити у време тишиком прописано; а на св. Саву 14. јануара, Богојављење, Сосшествије Св. Духа и храмовни дан, пошто се св. литургији надовезује још за те дане прописано богослужење, има се звонити у 9 сати и почети у $\frac{1}{2}$ 10 сати. — На дан када се носи литија, нека се звони према месним околностима, раније или касније према удаљености места где ће се литија носити, што се има увек народу у цркви објавити.

На преждеоосвећену литургију има се у будуће звонити први пут у $\frac{1}{2}$ 11, а почети у 11 сати као што је прописано конзисторијалном наредбом од 10. (22.) фебруара 1881. К. 45.

Растојање од почетка првог звонења до трећег, односно почетка богослужења има бити $\frac{1}{2}$ сата, наиме када се звони у 6 сати први пут, други пут се има звонити у $6\frac{1}{4}$, а трећи пут у $6\frac{1}{2}$ сати и богослужење почети.

О чему не пропустите Пречасност Ваша подручно Вам свештенство знања и строгог придржавања ради извести с' позивом, да ову наредбу у циркуларни протокол увести и засебно у цркви у св. олтару или за певницом оставити има.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у *Карловцима*, 8. (21.) августа 1900.

Георгије

Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Учење св. апостола Павла и Јакова о оправдању.

(по Бартману).

— САВА ПЕТКОВИЋ —

Од веома знамените је важности за тумача свећених Списа једно ексегетско питање, које је интересовало све ексегете од најстаријих времена до данас. Питање се то односи на одношај св. апостола Павла и Јакова и њихових назора о оправдању. Прегледајући учење њихово о оправдању, пажљиви читалац Св. Писма онажа на први поглед дијаметрално противну позицију св. ап. Павла са својим оправда-

њем „вкроју,“ према св. ап. Јакову и његову оправдању ѿ д'к'лз. Изгледа шта више, да се та два апостолска писца по где-где разилазе у својим погледима на ове основне истине хришћанске религије, да сваки од њих има своје засебно учење, своје засебно становиште.

Док Павлао доказује: „Челов'ккз не оправд'тса ѿ д'к'лз закона, но токмо в'кроју Ис'сцз Христовою“ (Гал. 2, 16. Рим. 3, 28; 4, 2.), дотле Јаков тврди: „ѿ д'к'лз оправд'тса человеккз, а не ѿ в'кры единыа.“ (Јак. 2, 24; 3, 21.)! Дакле по Павлу човек се оправдава *вером без дела*, по Јакову *вером са делима*.

Ове видљиве антитезе Јакова према Павлу падају сваком у очи, па није ни чудо, што су се још св. Оци, па и потоњи новији тумачи свећених списа, много бавили важним овим ексегетским проблемом и трудили се, да те антитезе изравнају, једну с другом у склад доведу и оправдају оба св. апостола.

Наша је намера, да покажемо, да ли се и уколико се разилазе ови св. писци у назорима и погледима својим, те да их доведемо у склад; односно да једноставно изнесемо резултате дубоких и темељних испитивања њихова ваљаног тумача, ученога проф. доктора Бартмана, који је у најновије време то питање научно расправљивао и решио. При томе ћемо се дакако држати и системе и поделе, каква се налази у драгоценуј студији његовој, те ћемо, по њему, ову расправу поделити на три дела. У *првом делу* говорићемо о св. ап. Павлу, његову животу и раду, уколико је он био од утецаја на потоњи му апостолски рад и начин мишљења, затим ћемо изнети његове назоре о вери, оправдању и о међусобном одношају та два основна хришћанска појма. У *другом* ћемо кратким потезима напратити живот св. ап. Јакова и одношај његов према јудејском закону, затим изнети његове назоре о вери, добрим делима и њихову одношају према вери, па о оправдању. У *трећем делу* најзад повући ћемо паралелу између та два св. апостола, изнети формалне разлике и опреке у учењу им о оправдању, па их изравнати и у склад довести.

I.

Св. апостол Павао.

У Промислу Божјем често се догађа, да се рушилац једне системе васпитава баш у самом крилу те системе, за коју је одређен, да је потресе или сруши. Тако се Буда васпитао у Браманству, Пасхал у језуитској школи, Спиноца је био Јеврејин. Па тако је било и са св. ап. Павлом. Победоносни непријатељ језичничке философије и језичничкога идолопоклонства провео је своје детињство у језичничкој средини, у Тарсу Киликијскоме (Дел. ап. 22, 3). Заклети противник јудејскога сепаратизма својим пореклом био је *Јевреј од Јевреја, од рода Израилјева колена Венијаминова* (Филип. 3, 5). Човек, који је задао смртну рану духу фарисејства, био је *Фарисеј син Фарисејев* (Дел. 23, 6).¹ У раној младости својој васпитао се у Јерусалиму (Дел. 26, 4.), у знаменитој равинској школи, код ногу славнога Гамалила унука великог Хилела (Дел. 22, 3; 26, 4.). Ту у непосредној близини светиње, у центру јудејскога живота и мишљења питао се млађани Павао старо-јудејским оштрим духом закона; ту је упознао велике традиције свога народа и изреке отаца, у којима је надмашио све своје вренике (Гал. 1, 13.); ту се уведбао у равинској дијалектици и једном речју добио обележје јудејског равина. Образован, одушевљен, у пуној снази младићког одушевљења, он је хтео и да оствари назоре, које му је дало васпитање. „У њему се пробуди ревност за своју религију и он постаде жестоким борцем зе трухло јудејство противу новог духа, који је снажно избио у Хришћанству“.² Превелику ревност његову показује онај фанатизам, којим је, као непријатељ закона, гонио Хришћане и због којег је пристао на каменовање св. Стефана, (Дел. 8, 3; упор. I. Кор. 15, 9). У томе фанатизму крене се он око 35. год. по Хр.³ (по Гал. 1, 18; 2, 1. седамнаест година пре ап. сабора), као инкви-

зициони агенат синедријона, у Дамаск, да настави своје дело на страх и трепет Хришћана. Али га на путу снажно баца на земљу Дух Свети, и старозаветни Павао, са свом својом законској ревношћу, лежаше пред Дамаском, погођен од милости Божје. Сломљен је у своме јудејском уверењу, упућен би на самога Христа, који ће му рећи, шта му одселе ваља чинити (Дел. 9, 6).⁴

Три дана, што их је Савле провео у Дамаску у кући Јудиној, беху за њ значајнија од читавога низа дојакошњих година. Док му је телесне очи покривао мрак слепила, дотле му је у души блистала већим сјајем светлост небеске истине. Као крљушт отпаде од очију његова духа. У сасвим другој светлости изиђе преда њ Стари Завет са својим сликама и пророштвима. Он на једном увиде, да је у Јудејству ступио тек у предворје оне светиње, у коју га је изненада и против очекивања увео сам Бог. Вера у Христа чудесно оживи у њему. *Бог је јавио Сина својега у њему* (Гал. 1, 16.). *У њему живљаше Христос; а што сад живи у телу, живи вером Сина Божјега, којему омили* (Гал. 2, 20.) Од Савла постаде Павле. Од жестокога гониоца Христовог постаде Павла најодушевљенији присталица, најсмелији бранич Његов. *По благодати Божјој беше он оно, што беше.* (I. Кор. 15, 10.). Избрано оруђе Божје за свеопће распрострањење Хришћанства, чијој неустрашивој одлучности, јасном погледу, моралној узвишености има човечанство да захвали, што се хриш. религија ослободила — као што се лепо изражава Фарар у пом делу⁵ — од несноснога јарма подзаконитости, што се живо тело хришћанства одделило од трупа извешталог левитства (Гал. 4, 9; Рим. 8, 3)... Као апостол народа он је био апостол слободе, културе и разума, но осим тога он је био апостол, који је јасније од свих показао значај вере за религијозну свест човечанства и за сва времена пробудио у безбројним Хришћанима чувство личне немоћи, а уједно иста-

¹ Ф. В. Фаррар — „Жизнь и труды св. ап. Павла“ прев. с енгл. (1887.) стр. 3.

² Dr. Aug. Bisping — Erkl. d. Briefes an die Römer (1870.) S. 4.

³ Dr. F. X. Funk — Lehrbuch der Kirchengeschichte.

⁴ Види питање о томе у поменутој књизи Фараревој на стр. 124—132.

⁵ Стр. 2.

као величанство и свеопћенитост искупљења, које је извршио Христос Спаситељ. И када је вера Христова највећма потамнела у срцима људским, када је њен чисти пламен пао у крајњу погибао, да се угаси под мртвим пепелом чувствености или од ледене вејавице скептицизма, религијозни је живот поново оживео под утецајем Павлових посланица.

Таласи хришћанско-религијознога покрета, које је Дух Божји, приликом силаска Свога на апостоле, покренуо, прелише наскоро и уске међе малене Јудеје и запљускиваху литице језичничке обале. Нашло се просвећенијих умова и међу језичницима, који су се одазвали и прихватили проповед Павлову о искупљењу у крви Христовој. Али на првоме апостолском путовању његову у Антиохију псидијеку, догоди се нешто, што је било карактеристично за будућност (Дел. 13, 14 и даље). У првој проповеди својој у синагоги, прикаже Павао искупљење као испуњење обећања, које је Бог дао оцима. Христос је потомак Давидов, Спаситељ Израиља. Утисак, који је проповед произвела на слушаоце, био је повољан. *Незнабошци мољаху апостола, да им ове речи и у другу суботу говори* (Дел. 13, 42.). *Али се Јевреји напунише зависти и говораху противно речима Павловим насупрот говорећи и хулећи* (Дел. 13, 45.). Горди се Јудеј није могао помирити са том мишљу, да онај, који не припада религијозно-политичкој заједници изабранога народа, који није у обрезању примио знак Божјега савеза, може имати удела у обећањима, која су, како он замишљаше, само за те ствари привезана. Он би се пре могао спријатељити с тим, да и језичник има у извесној мери права на јудејска наслеђена блага, само ако пре тога ступи у религијозну заједницу са Израиљем, али да му призна право на спасење изван или поред Јудејства, то за њега беше немогуће. Но ако је хришћанство требало бити неки особити облик јудејства, ако је благодат у Јеванђељу требала достићи слободну моћ и снагу, то се морала и престава о обвези и потреби закона срушити.

(Наставиће се)

О тајни причешћа и о свршавању Литургије.

Прево: Григорије А. Николић, парох Иришки.
(Наставак)

Чланак 2.

Из ОУЧИТЕЛНОГ ИЗВЕШТАЈА (продужење).
Особите, мање значајне препреке за свештенослужитеље к свршавању литургије: сувишна расејаност мисли; смућење унутарње; малодушност и леност; и ноћно оскврњавање (или полуције). Противна овоме добра својства, којим су дужни одликовати се свештенослужитељи, који свршавају Литургију; сазнање сопствене немоћи и свога недостојанства и често исповедање грехова; побуда у души својој духовне глади и жеђи тела и крви Христове; и тврда намера свршавати тајну евхаристије не друкчије, него по духу и учењу цркве православне.

§. 9. К другим мање значајним препрекама к достојним служењу и причешћу св. тајана пре свега односи се сувишна расејаност мисли, које свештеник по сили може сабрати у једно и обуздати нарочито топлим молитвом и усрдним размишљањем о страстима Господњим (Оучит. Изв.), такође сазнањем важности предстојећег свештенодјејства, страхом пред судом Божјим и т. слич. (Дополн. књ. Учит. Извѣст.; упор. 1. Кор. XI, 27).

§. 10. А на тај начин једним од најважнијих препрека за свештеника к свршавању литургије служи смућење унутарње, т. ј. туга, коју је сваки од нас дужан гонити од себе тврдом надом на Бога и нарочито надањем на примање благодати Господње, које се истинито верујући удостојавају примањем св. тајана Христових, које се свршавају на литургији. Овамо такође потребно је односити и леност, коју су свештенослужитељи дужни удаљавати од себе трезвеношћу, бодрешћу, а такође разумним трудом и т. слич. (Оучит. Изв.).

§. 11. Но важније је од свих показаних тренутака смућење или узбуђење телесно, које бива од оскврњавања телеснога у сну (полуције). По уставу црквеноме, ако би се оно збило шта више без сваке кривице од стране свештеника, то и тада он без особите потребе не треба да свештенодјејствује (Оучит. Изв.). А у случају крајње потребе свештеник је дужан без одлагања прочитати при том пред литургијом познато „Правило ѿтз ѿскврненїа,“

које се налази у правилницима и молитвеницима и тек после тога да свештенодјелствује по обичају (Дополн. Књ. Учит. Извѣст). Ако пак сам свештеник даде повода к ноћном оскверњавању нечистим разговорима, или гадним помислима, или пак прекомерним јелом и пићем с вечера и т. слич., то такови не треба да служи док се не исповеди о томе оцу свом духовному и не добије од њега епитимију и разрешење (Упор. такође у Требнику: „Послѣдованіе ѡ свѣщеницѣ во снѣ искѣсившемсѧ“).

§. 12. Само собом разумева се, да сви показани недостаци могу бити искорењени топлим молитвом, сузама покајања и скрушеношћу срдачном, којом треба да буде проникнуто срце и душа свештеника не само пред литургијом и за време њенога свршавања, него и у току свега живота његовога. По овоме сваки свештеник увек је дужан најстрожије пазити на себе, и ако га када обличава савест, шта више у каквом најнезнатнијем греху, то је он и у том дужан исповедити се оцу својем духовном, да не да могућности нечистоћи да се укорени у души му и да се преобрази у злу страсти неодољиву жељу. Особито сваки је свештеник дужан имати увек у срцу свом добру вољу да служи Господу „у правди и побожности“ и ову добру вољу своју непрестано и неизменљиво да оправдава у свем животу свом делима добрима и достојнима Господа, у славу Њега милостивога и своје спасење (Сокраћење из Учит. Извѣст).

§. 13. Друго, сваки свештеник је дужан без престанка побуђивати у себи глад и жеђу к божанственом јелу и пићу тела и крви Христове, — с једне стране размишљањем о величини ове св. и неисказане тајне, а с друге — сазнањем сопственога недостатка, и при овом приступати к тајни евхаристије не друкчије, него с тврдом намером и вером, да на име телом и крвљу Господа напита грешну душу своју. Уједно с овим сваки јереј и ђакон, спремајући се да свештенодјелствује, дужни су сваки имати у уму и срцу свом тврду мисао, да свршавају литургију не иначе, него по установљењу Господњем и по уставу св. православне цркве источне, у славу Бога у св. Троици слављенога, и у част и помен светих, а једнако и на корист себи и свима вернима, који живе на земљи и који побожно у правоверју умреше, да би тим начином

заиста, као што треба, могао свршити тајну евхаристије, као жртву, која умилостивљава и очистићава грехе, у којој Дух Свети, по изговорењу јерејем Божанствених речи, заиста претвара св. даре, предложене на св. трапези у право тело и крв Христову (Упор. о должности пресвитер. приходск. стр. 111, §. 78).

§. 14. Најпосле, у обвезаности свештеника лежи и ово, да, приступајући к свршавању литургије са сваком чашћу и дубоком смиренošћу, тврдо и неизменљиво чува у срцу свом дубоку намеру свршити на име тајну тела и крви Господње, да предлагани дарини у чинодјелствовању литургије, коју он свршава, заиста се претворише у право тело и крв Спаситеља, — с изговарањем речи Господњих (примите, адите и даље, и пийте ѡтѣ насъ вси... и т. д.) овим речима пропраћеним благосиљањем његове јерејске руке: и сотвори оубоу хлѣбѣхъ + сей честное тѣло Хрїста твоегѡ (при овом је свештеник дужан пре свега благословити посепце св. агнец на дискосу). — а еже въ чаши сей + честнѡю кровѣ Хрїста твоегѡ благосиља св. вино у чаши, свршујући знамење крета по врху крајева чаше, — предложивъ + Духомъ твоимъ Святимъ (свршава крсно знамење под обим видовима заједно). Свршавајући освећење дарова друкчијим начином, или пак ограничивши се при томе једнократним благосиљањем, грешни смртно и крив ће бити суду Божјем и црквеноме. (Упор. Чинъ изабран. и рукополож. архіерея, Правосл. Исповѣд. Ч. 1. одг. на пит. 107. Посланица источ. патр. гл. 15).

Чланак 3.

Из оучителнога извѣстїа (продужење).
Душевно расположење и особите мисли, којима треба да буде испуњена душа свештеника, који се спрема к свршавању литургије. О чему је на по се дужан мислити свештеник за време вечерња и повечерија? Каква чуства и мисли треба да испуњавају његову душу при свршавању јутрења? О чему је дужан мислити свештеник при читању часова — првога, трећега, шестога и деветога, а такође и изобразителне, када се изобразителна свршава? О нравственом и спољашњем положају, у ком је дужан налазити се свештеник приступајући к свршавању саме литургије.

§ 15. Свештенослужитељи, спремајући се

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

к свршавању Литургије, дужни су пре свега с вечера свршити саслушати или вечерњено чину црквеноме, на којем су дужни побожно поучити се у мисли својој, срдечно размишљајући о томе, како је Господ и Спаситељ наш Исус Христос, после спасоносних страдања својих у петак у вече умро на крсту за грехе нашега спасења ради, како је један од војника копљем пробо му ребра и како је при том изишла крв и вода, како је за тим Јосиф с Никодимом, скинувши тело Исусово с крста, завио Га платном и метнули у гроб, и како је Марија Магдалина са пречистом матером Господњом, с плачем и великим кукањем у јаду срца свога гледала на све то (Мат. XXVII, 57—66; Марк. XV, 42—47; Лук. XXIII, 50—55; Јов. XIX, 38—42).

§. 16. Тако исто, свршавајући повечерије и молитве на сонг градским, а једнако и друге одређене каноне или правило с вечера свештеник је дужан размишљати о томе, како је најсветија душа Спаситељева, сједињена с Божанством, сивавши у ад, свезала моћно књаза таме, заузела његово царство и ослободила душе праведника од мучења њихова које су се онде од века налазиле, и извевши их са собом, уселила их у рај још шта више до свога славнога вазнесења; — а за тим, благодарећи Господу за сва Његова доброчинства, која је Он створио роду човечјем спасоносним страдањем и животворном својом смрћу, свештеник нека Га моли прилежно, да Он очистивши и њега сагрешења, избави га од вечне муке и удостоји царства небеснога са свима светима, који му угодише (1. Петр. III, 19).

§. 17. С наступањем јутра, свршавајући полуноћнију, свештеник је дужан о том размишљавати прилежно, како је Господ наш, у поноћи идући на слободно страдање, у врту Гетсиманском тако се прилежно молио, да му зној беше као капље крви, који падаше на земљу, и како је онде ухваћен од војника, као злочинац, свезана водише га прво к Ани, и како је овде претрпео понижење, пљувања, бијење и друга небројна страдања, — и све је то за то претрпео, да би нас ослободио од грешних окова и притиска и тумачења ђаволскога (Мат. XXVI, 36—56; Марк. XIV, 32—52; Лук. XXII, 30—53; Јов. XVIII, 1—28).

§. 18. Свршавајући јутрење, свештеник нека размишља, како је Господ с великим понижењем вођен био од Ане ка кајафи, и како је онде претрпео од поноћи до јутра, ради грехова наших, мучења, притиске љуте, ћушања, пљувања, поруге и немилосрдне ударце и т. слич. Уједно с овим, сједињавајући први час са јутрењем, свештеник нека побожно представља у уму свом, како је Спаситељ наш у први час дана (по јеврејском бројању, одговара нашем 6 часу у јутру) био вођен у судницу од кајафе к Пилату као злочинац, добротвор свезан, и како је Он онде, свега света Судија, био оклеветан од безбожних архијереја и старешина јудејских и од неправеднога судије осуђен ради спасења грешних (Мат. XXVI, 57—68; Марк. XIV, 53 66; Лук. XXII, 54—71; Јов. XVIII, 15—24).

§. 19. За овим у своје време савршавајући трећи час, свештеник у искренности срца побожно нека размишља, како је Спаситељ наш у трећи час дана (одговара нашем 9. у јутро) био осуђен и суђен од Пилата и какве је тада претрпео поруге и ћушања, како је привезан за мраморни стуб поднео љуте ране и уједно с овим увенчање оштрим трњем и друге неиздржљиве муке, да нас ослободи од мучења ђаволскога. К овоме у то исто време свакоме јереју приличи да размишља и о томе, како је Дух Свети у трећи час дана сишао на апостоле у виду огњених језика, — и на тај начин и тако размишљајући, свештеник је дужан молити Господа, да и њему даде Духа Светога за духовно просвећење и за достојно свршавање божанственога свештенодјејства, које му предстоји свршити (Мат. XXVII, 11—14, 27—30; Марк. XV, 1—5; Лук. XXIII, 1—6; Јов. XVIII, 28—36; XIX, 1—6; Упореди Дел. ап. II, 1—13).

§. 20. Свршавајући шести час, свештеник треба да размишља, како је у шести час (одговара нашем 12-ом) Спаситељ наш, носећи свој крст, вођен био на распеће, и како је немилостиво био прикован са четири гвоздена клина на крсту на Голготи међу два разбојника, како су војници разделили одело Његово, и мимопролазећи ругали Му се, и разбојник, висећи с леве стране му, хулио Га, и каква је била тада тама по свој земљи и т. сл. (Мат. XXVII, 24—45; Марк. XV, 15—33; Лук. XXIII, 23—44; Јов. XIX, 7—30).

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

§. 21. Слично овоме свршавајући, кад је потребно, девети час, свештеник је дужан размишљати пажљиво, како је у девети час (одговара нашем 3. после подне) Господ и Спаситељ наш, желећи спасти род човечји, на крсту рекао: *жедан сам* и како је тада био оцтом и жучју напојен, како је предао пресвету душу Своју у руке Бога Оца Свога, и како је усљед тога потресла се сва основа земље, камење се распало мртви устадоше из гробова, и како је један од војника пробо Му копљем ребра и *одмах изиђе крв и вода* и т. д. (Мат. XXVII, 45—56; Марк. XV, 33—41; Лук. XXIII, 44—49; Јов. XIX, 28—37).

§. 22. А ако се одмах не ће свршавати литургија, то на изобразителној, т. ј. време изобразителне или часова, свештеник је дужан благодарити усрдно Спаситељу за сва поднесена Њим љута страдања, која је Он вољно претрпео нас ради, да нас на свагда избави од мучења ђаволскога, и за изливену Њим пречисту крв Његову којом нас је искупио од клетве законе, и најпосле за животворну смрт Његову, којом је Он оживотворио умрли грехом род човечји. И о свему том помишљајући, свештеник је дужан молити Господа, да ради свих оних добротинастава, којима је добротинаствима Он обасуо род човечји, Он даде и њему благодат опроштења грехова и на тај начин у истини учини га достојним да принесе свету и бескрвну жртву и неосуђено да се причести животворним тајнама на Божанственој Литургији, коју да служи приправља се (Јов. III, 18; Колош 1. 14 и др.).

§. 23. Што се тиче најпосле нравственога положаја, у којем је дужан налазити се свештеник, приступајући ка свршавању литургије у опште он ваља да буде кротак, тих и миран са свима и побожан, гледајући умним очима на свога Владику, пред којим стоји и којему служи и образ којег на себи носи. Слично томе и све одређене на литургији молитве свештеник је дужан читати са сваком побожношћу, пристojно и са дубоком пажњом, ништа не пропуштајући, и заиста знајући да их Бог прима од њега, као најдрагоценији бисер. Напротив ништа се нема рећи, да је уједно с тим сваки свештеник дужан свагда служити са надлежним страхом и побожношћу, исказујући смиреним гледањем очију,

скромним покретима руку и пристojним стојањем, и у опште свим спољашњим држањем своја унутарња чувства, и добро расположење, и своју веру и срдечно убеђење, да је престо, којему он служи заиста седиште Цара небеснога, Судије живих и мртвих, на којем преблаги Господ заиста невидљиво седи, окружен хиљадама хиљада анђела, који око Њега стоје са страхом и трепетом и поје славу Његову. (Упореди: Мат. XXII, 12; Апок V, 6 и даље.)

(Наставиће се.)

Педесетгодишњица

научног рада

Јована Леонтијевића Јанишева

протопрезвитера и духовника руског цара.

Сутра 9. октобра навршује се 50 година вијерне службе св. православној цркви и богословској науци протопрезвитера Јована Леонтијевића Јанишева. Протопрезвитер Јанишев свршио је духовну академију у Петрограду 1849. год. као магистар богословља, те је и остао при академији као професор. Затим буде као свећеник послан у Висбаден на службу.

Г. 1856. буде позван на петроградски универзитет за професора филозофије и богословља. Послије је опет служио као свећеник у Берлину и Висбадену. Г. 1864. био је позван, да предаје катихизис и руски језик заручници руског престолонашљедника Александра Александровића сада удови царици Марији Феодоровној. Г. 1866. би постављен за ректора петроградске духовне академије, и уједно је био редактор „Христиан. Чтенія“. Г. 1883. позове га покојни цар руски Миротворац Александар Александровић за духовника, на ком високом мјесту и данас служи учени и сиједи пастир. Прошле године духовне академије: петроградска и казанска дадоше протопрезвитеру Јанишеву научни степен доктора богословља, за заслуге његове у богословској науци.

Стање „моралног богословља“ као науке, бијаше слабо како у западној богословској литератури,¹ тако и у православној руској све до најновијег доба. Да је тако, то нам

¹ Мартенсенъ. Христ. учение о нравственности. I. пр. Лопухина стр. XIV.

свједоче у руској литератури жалбе богослова у својим журналима тог времена. Тако читамо у „Православ. собесѣднику“ за 1875. г. ово: эта наука еще далеко не установивша ся и находится еще въ процессѣ своего формировація¹,² или: „многіе встрѣчаютъ улыбною этою предметъ въ ученой программѣ“.³ О слабомъ стању моралногъ богословља у руској литератури свједоче нам и дјела, која су писана о „моралномъ богословљу“ као: Сољарскогъ, Покровскогъ, Пјатницкогъ, Олесницкогъ и другихъ: све су то дјела, која носе више или мање карактер библијски, те стоје ниже захтјева данашње богословске науке. Још 1882. г. професор кијевске духовне академије М. Олесницки говори: „почему чувствуютъ у насъ нерасположеніе къ этой наукѣ (мор. богосл.) и такъ не высоко ставятъ ее? Потому, отвѣтимъ, что не знаютъ ее. А почему не знаютъ ее? Потому, что строго говоря, у насъ еще нѣтъ ея, какъ науки. Подъ видомъ же ея у насъ предлагаютъ нѣчто такое, что въ настоящее время не въ правѣ носить строгое названіе науки.“⁴

У тијем приликама појављује се на хоризонту руске богословске литературе Јован Леонтијевић Јанишев, који је прекинуо стари правац и пошао новимъ, догле непознатијем путем у руској литератури моралногъ богословља. Јанишев даје моралномъ богословљу научно-филозофски правац, у чему се може такмити и са западномъ богословскомъ литературомъ! Ми ћемо говорити о најглавнијемъ дјелу Јована Леонтијевића, које носи назив: „православно-христіанское ученіе о нравственности“.⁵ — У уводу тог дјела протопрезвитер Јанишев (стр. 7 23.) критично расматрајући разне називе хришћанскогъ моралногъ учења како у западној тако и у руској богословској литератури, показује њихову нетачност и даје нови назив: „православно-христіанское ученіе о нравственности“, који под-

пуно одговара смислу, садржини и сврси предмета.⁶ На 16. страни Јов. Леонтијевић филозофски тумачи етимолошки смисао руске ријечи „нравственность“, и долази до важногъ резултата, да та ријеч показује више на манифестацију чуства, неголи на манифестацију воље у моралу, што је, без сумње, врло карактеристично не само за дух рускогъ народа, већ и осталих словенскихъ народа.⁷ У питању о моралномъ закону и о слободи воље, — о тимъ постулатима морала, пр. Јанишев расправља филозофски а у духу хришћанско-православномъ са широкимъ и дубокимъ познавањемъ учења светихъ Отаца Цркве. Куд ће лијепше неголи кадъ вели за слободу воље: „она есть, если угодно, не только чудо, но чудо изъ чудесъ, которыми и для которало совершены вся физическія чудеса, начиная отъ сотворенія міра и до воскресенія Спасителя и ниспосланія Имъ Святаго Духа, — чудеса имѣвшія цѣлю или дать возможность истинно-свободному и вмѣстѣ блаженному челоѣческому существованію, или эту свободу, нами поработченную злу, освободить отъ этого рабства и снова сдѣлать насъ способными къ истинной, вѣчной жизни“ (стр. 115 и 116.)! Учење о аскетизму први путъ кодъ прот. Јанишева у руској богословској и филозофској литератури, добива своје одређено и правилно ријешење. Јанишев сматра аскетске врлине (као што су и св. Оци учили) за средства усавршавања у љубави према Богу и ближњему (стр. 150.), те унато члажномъ учењу римокатоличке цркве сматра и монашке врлине за најприкладнију форму богоугодногъ живота кодъ њекихъ индивидуа, а не за њеки виши морал. Ево шта каже: „Иноческіе обѣты отреченія своей воли, нищеты и безбрачія, пріемлемые православною церковію отъ своихъ членовъ, выходятъ исключительно изъ покаянныхъ мотивовъ и осуществляютъ не въ гордыхъ видахъ достиженія нравственнаго превосходства надъ прочими христіанами,

¹ Прав. Соб. 1875. I. часть стр. 388.

² Прав. Соб. 1875. I. стр. 23.

³ Исторія нравственности и нравственныхъ ученій. Стр. 7.

⁴ То је дјело издао бивши ученик Јанишева, сад проф. у Казанској дух. Акад. г. Гусев, 1887. г.

⁶ Тај назив и ми употребљујемо у нашимъ лекцијама „мор. богословља“ са некимъ формалнимъ измјенама у овој форми: „хришћанско-православно учење о моралу.“

⁷ Ламанскій. Объ историческомъ изученіи греко-славнскаго міра.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

а какъ најболѣе пригодный для извѣстныхъ лицъ и приспособленный къ ихъ индивидуальнымъ особенностямъ видъ той же богоугодной жизни, того же высшаго нравственнаго совершенства, которыя обязательны для всякаго христіанина на всякомъ мѣстѣ и во всякое время его земнаго странствованія! — (стр. 59.) — Код западнихъ и код рускихъ богослова моралиста налазимо учење, да св. Писмо указује на блаженство у другомъ животу као на сврху морала, и зато су с правомъ некои филозофи тврдили, да је хришћански морал утилитаристички морал, и тек споменуто дјело пр. Јанишева први пут у руској богословској литератури освјетљује то питање. Јанишев (као што и св. Оци уче) тврди, да ако св. Писмо и говори често о блаженству као сврси морала, а о мукама као о казни за неморална дјела, то Оно чини из обзира према морално-несавршенимъ људима — из обзира педагошкогъ: „Любовь къ добру ради красоты самага добра — вотъ истинная добродѣтель!“ — каже Јанишев У споменутој књизи Јанишев мајсторски излаже морално учење грчкихъ филозофа: Платона, Аристотела и Стоикѣ.⁸ На жалост дјело пр. Јанишева, о коме говоримо, остало је недовршено, јер нема у њему одјелка, гдје се говори о примјени принципа хришћанскогъ морала у животу, али оно што је написано, јест од непролазне вриједности, и тко буде писао о моралу хришћанскомъ научно, неће моћи обићи дјело Јанишева. И доиста учење Јанишева о хришћанскомъ моралу имало је великогъ уплива не само на руске богослове моралисте, већ и на знаменитогъ филозофа моралисту рускогъ Соловјова.

Осимъ рада на пољу хришћанскогъ моралногъ богословља г. Јанишев написао је лијепу расправу г. 1854. у „Христ. Чтенију“ подъ насловомъ: „Историјски поглед на постепено одјељење западне Цркве од православно-источне“, у којој научно и историјски доказује, да је главни узрокъ одјељења римске цркве од православне била тежња папѣ, да завладају цијеломъ Црквом. — Протопрезвитер Јанишев био

је од првихъ рускихъ богослова, који се је заинтересовао питањемъ о сједињењу старокатоличке Цркве са православномъ. Он је превео дјело Делингера о одлукама ватиканскогъ сабора, старокатолички бонски катихисис и друге старокатоличке религиозне књиге.⁹ — Присаједињавајући се духомъ петроградској дух. Академији, која сутра слави педесетгодишњи јубилеј Твогъ научногъ рада, кличемо Ти учени и добри пастиру: Слава Ти!

Душан Јакшић

професор богословије.

⁹ Revue inter. de Theol. 1900. No. 31.

Проповед

О св. Стевану Штиљановићу.

На Ђунтиру (гробу св. Стевана) говорио у очи
2. авг. Јереј П Весин.

Побожна браћо!

Од прилике пре 500 година, а можда нешто и више, када крвожедни Турци поплавише српске земље, насташе за Хришћане црни дани. Свиренства и грозоте, насиља и отмице беху на дневномъ реду. Јавна и приватна добра не имањаху заштите, па и саме личности беху изложене руглу и напасти. Сваке пете године Турци узимаху мушку децу од 5 - 10 год., — колико им требало — турчили их и од њихъ начинише љуту војску под именомъ „јаничара“. Ови, сурово васпитани а од свогъ рода отпали, доцније су сами најжешће мучили свој род. Отуда у народу реч „Потурица гори од Турчина“, Цркве су пљачкане и паљене, нове се нису смеле задати, ни порушене оправљати. Свештенство су и гонили и убијали. Једномъ речју хтело се у бедномъ српскомъ народу угушити и верски и народносни осећај, одродити га и потурчити. Народ је морао кулчити и робовати обеснимъ Турцима, земљу је радио а други плодъ сабирао, па за то ни сигурна живота имао није. Цела српска земља стењала је подъ турскимъ игом, али је Турска тада целој Јевропи претила. Куд год су стигли покорили су и поробили, само се још богати Мъџи благомъ и лукавствомъ знали бранити. На њихъ се угледали и наши Далматинци, али им не поможе. Него је све зулуме сносио српски народ, верујући веру православноу, чувајући лено име српско. Да сачува своју децу у вери цртао је на крштењу деци сокомъ неке

⁸ Бронзовъ „Хр. Чтение“ за 1899. г. Октобар и Новембер; и Гусевъ. „Прав. Собесѣдникъ“ 1899. за Октобар.

траве крст на челу, који се није могао отрти. Ако се тако дете после и потурчило, носило је крст на челу на своју срамоту.

У томе тешком времену, у томе великом трпљењу, било је жртава, било је мученика. Један таки пример љубави према вери и народу, један јуначки отпор и примаме и сили турској, један доказ, да је народ, у кога је таквих синова, заслужио и да ће дочекати бољу судбину, једна узданица и утеха српска беше и Св. Стеван Штиљановић.

Св. Стеван се родио око половине петнаестог века у селу Бечићима при мору не далеко од Котора. Беше племену Паштровском кнез и најбогатији у месту. Млад је остао удовцем без деце, те је сав рад, имање и бригу свом народу посветио. Сироте је штитио и бранио, задужбине градио и оправљао. Тако је подигао манастире Праскавицу и св. Николе врх Бечића. Још као младић се одликовао јунаштвом и особито је умео рачунати са превртљивошћу млетачком и турском. Бранио је и себе и народ, докле је могао, али га Турци тражише да смакну и он се уклони оставивши своје имање Цркви. Тада су бранили Босну и Херцеговину од Турака херцези Владислав и Влатко. Видимо Ст. Штиљановића на боју год. 1481., рањена у обрани града Јајца, одкуда у два маха одбио Турке. Херцег Владислав је био ожењен кћерју Бурђа Бранковића. Код њега је тада стајала и друга кћи Бурђева Јелена, још девојка. Јелена је видала ране Штиљановићу, он ју заволе и ожени се њом. Међу тим је у Срему место Бурђа, који се покалуђерио, деспотовао брат његов Јован Бранковић, који је имао за жену Јелену, кћер Стевана Јакшића, кнеза Вилагошког. Јован умре 1503 год. и деспотица Јелена прибегне брату Марку у Вилагош, а Штиљановића позове да брани Срем од Турака. Штиљановић дође у Срем и за његова деспотовања нису Турци освојили ни стопе земље. У то угарски краљ Владислав II. пошље Стевана да углави савез с Мљецима и по свршетку му даде у награду град Шиклуш у Барањи, а мало доцније и потврди га у деспотском достојанству. И Стеван дође 1508 с нешто народа у Шиклуш, где је деспотовао 7 година. У то време беше глад и буна у целој Угарској само је Стеван умео у Барањи мир и ред држати. Отворио је своје житнице, делио храну сиротињи, а од никога ни паре тражио није. 4

октобра 1515 год., испусти своју племениту душу, и сахранише га овде на Бунтиру. Жена му Јелена, која га је за живота вазда помагала и на добротинства подетицала отиде по смрти му у Чешку, а доцније се врати, прими постриг и проведе остатак живота у посту и молитви.

Нешто после смрти Стеванове заузму Турци сву земљу ову и видећи, како се српски народ скупља на гробу његову, ту молитвом крени и уједињује, хтедоше свети гроб уништити, али промисао Божји друкче хтеде. Турцима је тада заповедао Амир-паша (по другима Скендер паша) потурчењак, који је био синовац Штиљановића. Овај се раскаје, даде Србима тело Стеваново, и они га на данашњи дан 1543 године пренеше у манастир Шашатовац, где је и данас.

Из овог малог што се зна о животу данашњег светитеља, види се његова велика воља, његово велико пожртвовање за свој род, види се слава Божја, промисао Божји. —

Побожна браћо! Ви сте из разних места и врло се ретко састајемо, те бих вам много имао говорити, а време нам је кратко. Ал' ћу вам за то ма и нешто рећи.

Говорићу вам о Богу, кога сте најпре дужни познати, јер нам и Сам то налаже: „**Се же естъ животъ вѣчный, да знають Тебе Единаго истиннаго Бога и евоже послалъ еси Исуса Христа**“ (Јов. 17, 3.). А познаћете га ласно, јер се јавља у делима својима у речима својима. Та погледајте овај лепи предео око себе, и зар вас не учи знати силу, која је могла ни изчега то саздати, зар вам не казује о мудрости и свемогућству његову? Не прича ли свака црта и јота око нас и нама, да све што видимо, све што имамо, од Њега и кроз Њега бива? Он се открио у св. Пјему, треба саслушати.

Рећи ћу вам, да Господ заповеда, да Га љубите: „**Козлюбиши Господа Бога твоего всѣмъ сердцемъ твоимъ и всею душею твоею и всею мыслию твоею.**“ (Мат. 22, 37.). Који Бога познаје, знаће да је Он створио све и сва, да је уредио и удесио све најмудрије, да је све то учинио из доброты и милосрђа, па може ли, питати вас, који све то зна не љубити свог доброг и милостивог створитеља и добротвора?

Казаћу вам, да је Бог створио нас, обдарио разумом и слободном вољом, подарио живот паобећао и вечно блаженство а тражи да га зато право верујемо: „**Иже вѣрѡ иметъ и креститсѡ, спасенъ вѣдетъ: а иже не иметъ вѣрѡ, осуж-**

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ДЕНЗ ВЪДЪТЪ“ (Марк. 16, 16.) Споменуо сам, да Господ тражи веру, навео сам да имамо слободну вољу, чули сте каква је награда, ко је одбацује, сам се осуђује.

Побожна браћо! Ви сте овде у мору туђинштине, бојим се да не утонете. Ви сте овде на мртвој стражи Српства и зато би морали будни бити. Ви бисте овде требали добро пригрлити веру своју, језик и обичаје своје. Гле, ми се данас скуписмо око светог гроба овог, око јединог светитеља нашег у овом крају. Ми се дивимо јунаштву и истрајности, љубави према цркви и роду данашњег мученика. Ми се чудимо, да се наши преци крили по гудурама и збеговима па се Богу молили. А код нас данас у слободи храмови широм пусти своје. Они се борили и Богу молили, па их је помогао од беде и ропства, а ми, ако овако потраје, изгубићемо и што нам они стекосе. Не, браћо! И болесни смо и лека нећемо и злу смо пошли и натраг нећемо. Покајмо се док имаде дана, док је доба, браћо, кајимо се. Пренимо једном из лености и мртвила. Пођимо ревносно у цркву, слушајмо службу Божју и науку Божју, то нам је једини спас. Упамтите да коме црква није мати, томе ни Бог није отац. Поштујте свештенике ваше, јер знајте, да немате већег пријатеља ни искренијег саветника од њих. Пазите на савете њихове. Слушајте што у цркви говоре, јер речи Божје говоре. Идите куда вас зову, јер само на добро уче. Знајте да њихово добро само од вашег добра зависи, те вам неће о злу радити. Избегавајте друге, који вас заводе и на зло упућују. Будите сложни и погодни, будите штедљиви и пажљиви, па ће вам посао, па ће вам срећа на боље поћи. Угледајте се на ваљане и честите, угледајте се на славне дедове и узоре наше. Угледајте се на светитеља, коме данас помен чинимо. Ту нек је поље рада и натицања. Угледајте се на Христа Спаса, на Кога се и они угледали, а Кома да је и хвала и слава до века. Амин.

Срби сликари.

(Наставак).

Док се овај мој чланчић у прошлим бројевима „Српскога Сиона“ штампао, дотле ми је пошло за руком наћи још неколико имена млађих и старијих сликара забележених на

њиховим радовима, те, ево, чиним помен и о њима.

ХИХ. Томо Ђурковић.

(1808. год.)

У кући честите старице гђе Марије, удове покојног Глише Аргировића, бившег трговца у Осеку, нашао сам два портрета, која је моловао Ђурковић. На једноме се од њих Ђурковић *мађарски* потписао. Презиме и година лепо се виде, али име је већ у пола истрто, па се не зна, је ли Томо или Тошо и Тимо. Та два портрета представљају родитеље гђе Марије: Глишу Бајића бившег трговца у Осеку и жену му Пулхерију (кћер трговца Сентандрејског Стојана Јосифовића). Гђа Марија ми вели, да јој је мати приповедала, да је Ђурковић живео у Даљу.

Ако Ђурковић није лепшега посла где израдио, овај га баш не представља као вешта сликара.

ХХ. Павле Ђурковић, живописац.

(1820. год.)

У трапезарији манастира Ораховице налази се слика некадањег архимандрита Ораховичког Стевана Станковића (доцнијег митрополита Карловачког), на полеђини које је записано, да ју је 1820. године сликао живописац Павле Ђурковић. Таква се иста слика налази у ходнику манастира Лепавина, и колико се могу сетити, рекао бих, да је и она дело Павла Ђурковића. По овом само раду његову судећи рекао бих, да је био одличан сликар.

ХХИ. Георгије Марковић.

(1841. год.)

По причању гђе Марије Аргировић у Осеку живео је год. 1841. Георгије Марковић као свршени богослов неко време у Осеку и тада је за дом њенога мужа Глише живописао икону св. Николе на великом формату. Сликаство није нигде штудирао, но је био самоук — сликар и доста вешт.* Доцније је био парохом у Каменској (у Пакрачкој епархији), где је пре неколико година умро. Људи, који су га

* Ово је казивање сасвим исправно. У уредника овога листа има од истога Георгија Марковића нацртан лик уредникова деде, по матери, Јована Симоновића, у оно време чувенога трговца у Осеку. Позади слике забележио је сликар својеручно, необично лепим и прецизним рукописом, овај запис: „Го ѿмрших изобразих Георгиј Марковић Божар: Богословъ Пакр. Лк. 1844. мѣс. Априла 14.“ Ирада овога лика доназује несумњиво, да је Георгије Марковић био веома вешт у својој послу.

лично познавали, причају ми, да је био велики шаљивчина, да је у доколици и песме певао и под њих се потписивао „*ион-Бука избратим виле са Паиука.*“ Његови су синови: парох Даруварски протојереј Теодосије Марковић, и парох Грубишнопољски (у Пакрачкој епархији) Јоца Марковић. Њих би двојица и могли и требали, да у овом листу напишу животопис и опишу сликарски рад свога родитеља.

За његова сина — малочас споменутога пароха Даруварскога Теодосија, чујем, да је такођер вешт сликар, да је многе не само иконе него и иконостасе за неке цркве у Пакрачкој епархији моловао. Да је и приличан портретиста, осведочио сам се лично гледајући портре блаженоупокојеног владике Пакрачког Никанора Грујића у владичанском двору Пакрачком, које је он израдио.

XXII. Арсеније Видак, живописац.

(1861. год.)

На читлуку манастира Ораховице у игумановој ћелији налази се икона св. Тројице, коју је 1861. год. моловао Арсеније. На леђи иконе записао је, да је био из Шњаклуша (у Барањи). Није био баш од првих вештака, али је прилично умео владати кичицом.

XXIII. Димитрије Петровић.

(1864. год.)

Како чујем живео је у Земуну. Год. 1864. моловао је икону св. Кузмана и Дамјана за кућу пок. Милоша Сабљице кројача у Осеку, која се сада налази у капели на гробљу Осечком, и каменити крет под Дравом око 1870. год. Живопис на крету је већ издао, а судећи његов рад по икони Кузмана и Дамјана рекао бих, као да је више имао дара за сликање предела него иконџа.

XXIV. Илија Димитријевић, академски сликар

(1879. год.)

Год. 1879. моловао је Илија Ради Прерадовићу, тадањем учитељу у Мајишу (у Барањи) две иконе на платну: св. Пантелију и распетије Христово. На првој се икони потписао као академски сликар из Србије. Међутим ми Прерадовић (сад живи у Осеку) вели, да се сећа, да му је Илија причао, да је родом из Сремске Митровице. Иначе је сликар приличан. Да ли још живе, не знам.

Исправак. За сликара Токалића под бро-

јем XIII. рекао сам, да се звао Јован и да је био родом Шиђанин (Срп. Сион, бр.35. год. 1900. 570.) Недавно сам докучио, да сам рекао погрешно и једно и друго. Звао се он у истину *Александар* а био је родом из *Баје* у Бачкој. А да је тако, тврди то његов власторучни потпис на леђима иконе арапске Мајке Божје, која се налази у прочељу трапезарије манастира Ораховице. Ту је икону житељ Осечки Јоца Тошановић код Токалића за манастир Ораховицу наручио и Токалић ју 1877. год. у Осеку доста вешто живописао. Према овоме ваља име и родно место Токалићево исправити. —

Осек.

Лазар Богдановић.

Карловци 1/14 октобра 1900.

Пронесена вест неких листова, да Његова Светост, преузвишени господин патријарх Георгије Бранковић хоће себи коадјутора, сасвим је неистинита.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Нови протопрезвитер Темишварски.) Новоизабрани и потврђени окружни протопрезвитер Темишварски г. *Јован Новаковић* наступио је своје звање.

(Избор пароха). За пароха у Негославци изабран је јереј *Миливој Петровић* досадањи парох у Вршадину.

(Јереј Душан Чудић) постављен је за администратора парохије при св. заведенском храму у Вел. Бечкереку.

(Добротвор српске школе) *Ђока Станић*, ћурчија из Вуковара, завештао је 20.000 круна, да се оснује „фонд за српску вероисповедну школу“ у Вуковару. Нека је хвала и слава овом честитом Србину занатлији!

(Зборник, типик и речник). Обраћамо особиту пажњу поштованих читалаца „Српскога Сиона“ на књижевни оглас, што га у овом броју доносимо, наиме на дело под насловом: „Зборник црквених богослужбених песама, псалама и молитава, *Извод из тилика и Црквенословенски речник*“, све троје у једној књизи, које су саставили и написали *Јован Живковић* професор у богословији и *Јован Живановић* професор у гимназији. Овај се „Зборник“ и његови додаци одликују од свих досад познатих:

од распроданог „Великог Зборника“ покојног Димитрија Поповића пароха Сомборског — згодним избором и распоредом материјала, научно обрађеним изводом из типика и црквенословенскога речника; а од шпекулативних прештампавања тога Зборника (Види „Српски Сион“ бр. 37. стр. 605. од ове године) како унутрашњом садржином, тако и спољашњом израдом; од оба пак — сагласношћу са дотичним оригиналима у црквеним књигама. За састав честитога **Зборника**, *Типика* и *Речника*, који би у једној књизи приступачни били нашем побожном народу, ми и сматрамо компетентнима у првом реду професоре наше богословије, којима смо и захвални на њихову труду, те желимо да и српски народ ово дело прихвати с љубављу и одушевљењем с каквом га љубављу и пожртвовањем они своје народу пружају.

(Књижевни Одбор Матице Српске) имао је 22. септембра (5. окт.) свој састанак под председништвом А. Хацића председника друштвеног. Од предмета напомињемо: Узима се на тужно знање извештај о смрти каноника дум Ивана Стојановића у Дубровнику. — Симо Матавуљ писмом из Париза на председника друштвеног захваљује на избору за почасног члана Матице Српске. — Узимају се на знање и равнање одлуке главне скупштине о прорачуну на књижевне сврхе фондова Матице, Јована Наке, Петра Кољевића и Милоша Димитријевића, као год и распис награда из фондова Јована Наке и Јована Остојића. — На измену издања с Матицом пристали су: Босанска земаљска влада и Петефијево друштво. — Др. Вл. Николић у Земуну поклања Матициној библиотеци рукопис свога оца „Опис села Добрице у Банату“. — Предлог дра Јована Радонића о издавању монографија из српске књижевности издаје се са своје важности редакцијом пододбору да о њему поднесе коректан предлог. — Од дра Дудаша умолиће се књига његова о Србима у XV. и XVI. веку и издаје се члану Милутину Јакшићу на оцену. — Рукопис Стевана Јањетовића „Пет цртица из празноверног живота“ и рукопис Јеремија Живановића „Добра дела не пропадају“ издају се на оцену потпредседнику Јовану Вучковићу. — Рукопис Ђорђа Магарашевића „Рад дра Јована Суботића на школској књизи“ издаје се члану Тихомиру Остојићу. — Пошто рукопис (превод) познатог писца „Проблем васпитања“ не спада у програм књижев. друштва, не може се ни издати на оцену него се писац позива, да га натраг узме. — Рукопис Ђорђа Поповића „Српски трагови у ишњолском језику“ издаје се члану

Јовану Радонићу. — Према оцени В. Вујића прима се рукопис А. Васиљевића „О савременом стању психологије“ и издаје се редакцијом пододбору. — Тако исто и рукопис Шар-планинца „Манастир Хилендар“ према оцени члана Ј. Радонића. — Прима се рукопис дра Др. Павловића „Култура и ратови“ према оцени члана Ј. Радонића. — Према оценама Светозара Савковића и Тих. Остојића не може се у издања Матицине уврстити превод Шилеровог „Веленштајна“. — Прима се приказ Ј. Радонића дела К. Жиречека „Das Gesetzbuch des serb. Saegen Dušan“. — Збирка Вељка Радојевића „Српске народне пословице“ не може, према оцени чл. Тих. Остојића, примити Матица, него упућује писца на Српску Краљ. Академију. — Остали предмети типичу се питомца под управом Матицином.

У Србији

(**Стеван Веселиновић**), бивши професор Богословије Београдске, а у последње време референт за црквене послове у министарству просвете и црквених дела, постављен је за вршиоца дужности секретара Архијерејскога Сабора.

Јавна благодарност.

Потписана црквена општина, будући врло сиромашна, оскудева у многим чему, па тако и у св. црквеним утварима. Да нема ретких добротвора та оскудица би вечито трајала, али ето се нађе човек православан, Србин, који љуби своју св. цркву, што и делом показа. Тај господин и добротвор јесте Ђорђе Бељански ре-визор у епархији бачкој.

Још пре неколико месеци поклатио је св. нашој цркви две велике вазне са цвећем за св. престо, а сад опет га украси дивном дарохранилицом од кина-сребра.

Благодарност своју не можемо другчије изразити, већ у жељи: као што је г. Бељански украсио св. престо тако и њега Бог милостиви да украси здрављем, сваким напретком и срећом. Живео!

У Бајши 19/IX. (2/X.) 1900.

Младен Прерадов
председник.

Лазар Киријак
парох.

Нове књиге.

НАУКА О БОГОСЛУЖЕЊУ ПРАВОСЛ. ЦРКВЕ

или
ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА

саставио **Александар Живановић**, прав. свећеник, кр. проф. одобрена одлуком св. Архијерејског Синода Митрополије Карловачке, — може се добити код управе Срп. Ман. Штампарије по 1 К. 20 п.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

У жељи и намери подмирити једну од осетљивих потреба свете наше цркве, српске школе и сваког побожног хришћанина приредили смо и са благословом Његове Светости, преузвишенога Господина патријарха српског **Георгија Бранковића** у штампу дали

ЗБОРНИК

ЦРКВЕНИХ БОГОСЛУЖБЕНИХ ПЕСАМА, ПСАЛАМА И МОЛИТАВА
ИЗВОД ИЗ ТИПИКА

И

ЦРКВЕНОСЛОВЕНСКИ РЕЧНИК

У **Зборнику** овом налази се све најпотребније за вечерње, велико повечерије, полуноћницу, јутрење, часове и литургију. За све недељне, све заповедне празнике и од незаповедних за оне, који се као храмовни у народу српском највише славе, те ће се са оваком садржином овај **Зборник** — особито у сиромашнијим црквама, које немају Минеја, Триода, Пентикостара и Октоиха — моћи у многим надокнадити те скупоцене књиге.

Овај се **Зборник** од досад изданих, (распроданог) „Сборника“ Димитрија Поповића и скоро изашлог „Сборника“ Браће М. Поповића (неповољну оцену којег види у „Српском Сиону“ бр. 37. од о. г. стр. 605.), одликује згодним избором и распоредом материала, научном обрадом извода из Типика и опсежним црквенословенским Речником а тако исто и спољашњом укусном израдом.*

Зборник овај добро ће доћи сваком православном Србину а особито црквеном појцу, да се упути како у садржину дивних писама свете православне цркве тако и њихову употребу и правилно разумевање те да тако учествују у величанственом православном богослужењу благособрано и по чинѸ. Стога треба да га има свака српска породица на свом столу као знамење одушевљења за св. православије, најдрагоценији аманет сваком Србину.

Књига се штампа у Српској Манастирској Штампарии, чувеној са своје фине израде на јакој углађеној хартији, крупним словима, а изнеће 40 табака велике осмине.

Цена оваких дела долази и у најпросвећенијих и богатијих народа најмање 10 круна; но потписани, имајући у виду потребу своје цркве и стање народа свога, стављају за претплатнике цену *брошираној* књизи 5 круна, а тврдо увезаној у *платину* 6 круна (страхе новце примамо по дневном курсу).

Скупљачи добијају једанаесту књигу на дар или новац за њу. Наручбине од најмање 5 комада шаљемо о свом трошку. Дућанска ће се цена повисити.

Претплата и имена претплатника нека се шаљу само на адресу: **Jovan Živković, Karlovci, Srem.**

Рок претплате траје до св. Саве 1901. год.

У *Ср. Карловцима*, 4. октобра 1900. год.

Јован Живковић, проф. у богословији
Јован Живановић, проф. у гимназији.

* Наше издање биће из оваких слова и на овакој ширини.

ГЛАВА: ѿ нѣнѣ. Воскресѣніа дѣнь, ѿ просвѣтїлсѣ торже-
ствѣмъ, ѿ дрѣвѣ дрѣга ѿбїлїемъ, рцѣмъ братїе ѿ ненавїдѣ-

А ново прештампан Димитријев „Сборник“ је из ових слова и на овој ширини.

гласъ ѿ. подѣс. Їкѡ вїдѣ тѣ владѣко Іѡаннъ предтѣча, кѡ немѣ
їдѣша, оуѣясенъ вѣвѣхъ, їкѡ бл҃гоуравенъ рабъ со страѣомъ вопїаше:

На знање и равнање књижарима и школским одборима.

Пошто се како у српским, тако исто и у пучким школама има употребљавати само „Мала Катавасија“ што ју је издала 1897. потписата штампариа; то се упозорују како књижари, тако исто и школски одбори, да само исто издање набављају.

Примерак један исте Катавасије стаје 40 филира. Књижарима дајемо 25% рабата, а тако исто и школским одборима, који узму бар 50 примерака.

Српска Манастирска Штампариа.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

К. 714. ex 1900.

156 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради сталног попоњења упражњеног места системизованог парохијског помоћника у Вел. Кикинди с платом за сада од 1840 круна годишње и сесијом земље у нарави расписује се овим стечај с пријавним роком код епархијске конзисторије Темишварске путем надлежних предпостављених власти до 12/25. новембра 1900 г.

У Темишвару 5/18. октобра 1900. године.

Никанор
епископ.

Број 861. К. д. 494 ex 1900.

154 1—3

СТЕЧАЈ.

На парохију у Г. Михољцу VI. плаћевнога разреда.

Молитељи имају своје прописно инструјирани молбенице надлежнијем путем поднијети епархијској конзисторији овој до 14/27. Новембра 1900.

Из сједнице Епархијске Конзисторије.

У Пакрацу 26. Септембра (9. Октобра) 1900.

Епархијска Конзисторија Пакрачка.

Ad C. O. 5639/1426 ex 1900.

52 2—2

СТЕЧАЈ.

Ради понуђења другог вежбеничког места при књиговодству срп. нар. цркв. фондова и заклада у Карловцима отвара се стечај са годишњом платом од 1000 круна.

Срби молитељи, који ово место получити желе, имају потребним исправама (крсни лист, сведоцбе о свршеној струци, о досадањој служби као и својем моралном поведењу) снабдевене молбенице најдаље до 12. (25.) октобра 1900., потписаном председништву поднети.

Из седнице срп. прав. нар. цркв. саборског одбора држане у Карловцима 18., септембра (1. октобра) 1900., године.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

Ad C. O. 6074/1425 ex 1900.

1—3 155

СТЕЧАЈ

Ради понуђења упражњеног места другог књиговође код срп. нар. цркв. фондова и заклада у Карловцима расписује се стечај са годишњом платом од 2400 круна и станарином од 400 круна.

На ово место могу компетовати Срби православне вере, а ваља да искажу осем тога да имају потпуну формалну квалификацију за књиговођу још нарочито и то, да су у порезно-финансијској струци потпуно искусни.

Молитељи имају односним исправама (о вери и народности, теоретском оспособљењу, о досадањој служби и владању) снабдевене молбенице своје најдаље до 1. децембра 1900. по нов. к. потписаном председништву поднети.

У Карловцима 2. (15.) октобра 1900 године.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

Управа српско-православног манастира Житомислића.

НАТЈЕЧАЈ. 53 2—2

На српско-православној четвороразредној основној школи у манастиру Житомислићу (на жељезничкој прузи између Мостара и Метковића) упражњено је учитељско мјесто, које је скопчано са годишњом платом од 800 круна (400 фор.), а уз то још удобан стан, огријев, освјетљење, послуга, простран школеки врт и храна са манастирским братством.

Дужност је учитељу, поред обучавања у прописаном наставном градиву у сва четири разреда, још и у црквеном пјенију ученике поучавати, и у цркви за пјевницом појати недјелним и празничним данима.

Број ученика у сва четири разреда износи до 25.

Ко ово мјесто жели добити, нека се најдаље до 1. новембра т. г. по српском (старом) календару, пријави *високоирејасној срп. православној Конзисторији у Мостару* са биљегованом молбом и осталим прилозима, у којима има доказати: 1. да је Србин православне вјере, 2. да је свршио коју српску препарандију или богословију, 3. да је самац и 4. имати свједоцбе о религиозно-моралном и политичном владању.

Првенство имају они, који су вјешти у пољоприврједи и банштованству.

У Ман. Житомислићу, 22. септембра 1900.

Управа

српско православног Манастира.

ДРУГИ ОГЛАСИ

АНДРИЈА БАЛАШИЋ
КРОЈАЧ

СВЕШТЕНИЧКОГА, ЦИВИЛНОГА И ВОЈНИЧКОГА ОДЕЛА

НОВИ САД, — ЂУРЧИНСКА УЛИЦА, БРОЈ 29. — НОВИ САД.

ВЕЛИКА РАДИОНИЦА, ОД ПОТПУНО САВРШЕНОГА СТРУЧЊАКА.

Нуз моју досадању радњу, примио сам од госпође Васиљевске, свештеничкога одеда радионицу, и исту сам спојио са мојом радњом.

Јамчим свакоме од г. свештеника да је моја израда ванредна. Нисам досада жалио велика труда да себе потпуно уевршим у кроју и изради свештеничкога одеда, — исто сам тако и материјалне жртве поднео, само да горе наведено постигнем.

Стојим у свези и повлачим робу ИЗ ПРВИХ ТВОРНИЦА (ФАБРИКА) и то: ванредна Дублина (немачка роба), Адрије, Гамгарна, Листера чиста и пикетирана, Палма-стона, Тозкина, Первијена.

СВУ РОБУ ПОВЛАЧИМ ЗА ГОТОВ НОВАЦ, и у стању сам са ванредном добром робом и јефтиним ценама пречасну г. свештенике послужити.

Молим за поштоване посете и наруџбине, а стојим пречасној г. свештеницима на услузи и свако писмено обавешћење дати.

Са особитим поштовањем

134 4-12

АНДРИЈА БАЛАШИЋ свештеничког одеда кројач.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Дале препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленаарској земалској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленаарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табуку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплата књижара В.Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. — 450.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА